

Seletuskiri grantide taotlemise tingimuste ja kordade ning granditaotluste eelarve koostamise juhendi ja hindamise juhendite juurde

06.02.2020

Üldist

Järeldoktori- (väljamineval suunal), stardi- ja rühmagrantide 2020. a taotlusvooruks on ETAg-i juhatuse käskkirjadega kinnitatud järgmised juhendid ja korrad:

- 1) Järeldoktorigrandi tingimused ja kord
- 2) Stardigrandi tingimused ja kord
- 3) Rühmagrandi tingimused ja kord
- 4) Granditaotluste eelarve koostamise juhend 2020. aastaks
- 5) Järeldoktorigrandi taotluste hindamise juhend
- 6) Stardigranditaotluste hindamise juhend
- 7) Rühmagranditaotluste hindamise juhend

Tingimuste ja kordade aluseks on võetud 2019. a vastavad tekstid ning nendes on arvestatud hindamisnõukogu ja valdkondlike ekspertkomisjonide liikmete, taotlejate, TA-asutuste ning haridus- ja teadusministeeriumi esindajate kommentaaride ja ettepanekutega ning 2019. a taotlusvoorus ilmnenuid muudatusvajadustega.

Kõik tekstid on ühtlustatud struktuuris, mõistete kasutuses ning kõigile granditüüpidele kehtivates sätetes. Samuti on seoses muudatustega ETISE taotlusvormides kontrollitud tekstide ja ETISE vormide omavahelist kooskõla.

Kõigile grantidele kehtivad olulisemad muudatused 2020. a taotlusvoorus

- Tulenevalt teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse muutmisest on läbivalt taotlemise juhendis eemaldatud granditüübi ees olnud täiend „personaalne uurimistoetus“.
- Tulenevalt erinevate osapoolte soovist vähendada taotluste arvu, sh sama uurimisrühma poolt mitme taotluse esitamist lisati kordadesse piirang, et
 - üks isik saab olla märgitud ainult ühes taotluses (olgu siis juhi või põhitäitjana), st üks isik ei tohi enam olla samaaegselt märgitud kahes taotluses (eelnevalt võis juht olla veel ühes taotluses põhitäitja või üks isik kahes projektis põhitäitja) ning
 - projekti täitja(te)ks saavad olla vaid mitteakadeemilised töötajad ja üliõpilased.
- Tulenevalt vajadusest tagada taotluste parem kvaliteet lisati piirang, et granti ei saa taotleda isik, kelle taotlus jäi eelmises taotlusvoorus vähemalt kahes hindamiskriteeriumis alla teadusagentuuri kehtestatud kvalifitseerumislävendit. Seni rakendus piirang siis, kui taotlus jäi alla lävendi kahes järjestikus taotlusvoorus;
- Tulenevalt suurenenud tähelepanust teaduseetika reeglite järgimisele on juhendisse lisatud piirang, et granti ei saa taotleda isik, kelle varasema projekti rahastamise lõpetas teadusagentuur ennetähtaegselt tingimustes ja korras toodud põhjustel grandit taotlemisele eelnenud kolme aasta jooksul.

- Tulenevalt erinevatest juhtumitest, kus taotleja on väitnud, et pole õigeaegselt saanud tagasisidet oma taotluse kohta, on juhendis selgitatud, et taotluse esitamine ja suhtlus (sh grandii määramise või taotluse mitterahuldamise otsuse edastamine) taotlejaga toimub ETiSe keskkonnas, mistõttu on taotleja kohustatud jälgima ETiSe teateid regulaarselt ja hoidma oma kontaktandmed ajakohased.
- Tulenevalt eelmise taotlusvooru tagasisidest on juhendis täpsustatud, et taotluses esitatav tööplan peab sisaldama ka riskide maandamise meetmeid ja varuplaani.
- Tulenevalt hindamisnõukogu soovist hinnata taotleja varasemate projektide juhtimise tulemuslikkust, on juhendisse lisatud, et juhul kui stardi- või rühmagrandi taotleja on saanud teadusagentuuri uurimis- või mobiilsustoetuse, siis tuleb taotluses välja tuua kolm kõige väljapaistvamat projektiga seotud teadustulemust koos viidetega publikatsioonidele. Rühmagrandi taotleja puhul on seniste tulemuste väljatoomisel toetuse saamise periood piiratud viimase seitsme aastaga.
- Tulenevalt kordustaotluste hulga suurenemisest on juhendisse lisatud nõue, et eelneva(te)s taotlusvooru(de)s esitatud samasisulise projekti korra peab taotlus sisaldama kokkuvõtet, milles kirjeldatakse eelmis(t)e taotlus(t)ega võrreldes tehtud muudatusi ja selgitatakse, kas muudatused olid tingitud taotluse hindajate tagasisidest.
- Tulenevalt taotlejate tagasisidest täpsustati korda, mille alusel toimub pingereas järgmise taotluse rahuldamine, kui mõni taotleja loobub grandist.
- Tulenevalt taotlusvooru toomisega ühe kuu võrra ettepoole muudeti ka aruandlustähtaega (31. märtsi asemel 28. veebruar).
- Tulenevalt teadusadministraatorite ja projektijuhtide tagasisidest täpsustati tingimustes ja kordades, et erandina võib pärast projekti lõpptähtaega grandist rahastada projekti tutvustavaid tegevusi kuni lõpparuande esitamiseni.
- Tulenevalt juhtumitest, kus projekt on läbiviimise käigus oluliselt muutunud, tuleb vahearuannetes või lepingu jätkamises esitatud andmetes teavitada ka olulisematest muudatustest uurimistöös.
- Tulenevalt ebaselgusest aruannete heakskiitmise regulatsioonis on täpsustatud aluseid, millal jäetakse lõpparuanne heaks kiitmata. Seda tehakse eelkõige juhul, kui projekti juht ei saa hakkama aruande korrektseks muutmise või kui uurimistöo läbiviimisel on esinenud tõsised rikkumised, nt loomevargus, on puudunud eetikakomisjoni load või kui on oluliselt rikutud muid nõudeid.
- Seoses 2019. a taotlusvoorus mõnede taotluste osalise rahuldamisega (ühiks aastaks) täpsustati stardi- ja rühmagranditaotluste hindamisjuhendites selliste taotluste kordusesitamise puhuks hindamisprotseduuri ja viidi sisse erandlik võimalus, et taotluse täieliku kordusesitamise ning taotleja vastava soovi korral taotlust uuesti retsenseerimisele ei saadeta, vaid hinnatakse uuesti ainult Eestile olulisuse hindamiskriteeriumit ning antakse uus lõpphinnang. Eestile olulisuse hindamiskriteeriumis ning lõpphinnangus nähti ette ka hinnangu andmine üheaastaste projektide käivitumisele esimesel aastal. Edukalt käivitunud projektidele nähti ette eelistamise alus võrdsete punktide korral.
- Seoses vajadusega parandada hindamise kvaliteeti ning hindamisel valdkondadesisesel mitmekesisuse arvestamist (sh pungumise vähendamist) täiendati valdkondlike pingeridade koostamist pingerea siseselt taotluste omavahelise võrdlemise aspektiga sama alamvaldkonna taotluste raames.
- Tulenevalt eesmärgist piirata ebamõistlikku nn ületaotlemist (igaks juhaks taotluste esitamine eesmärgiga suurendada sama uurimiserühma rahastamise tõenäosust või valdkonna rahastamist) ning minna üle grantide valdkondliku jaotuse algoritmipõhisele kujunemisele

kehtestati lisaks senisele valdkondade ja granditüüpide ülesele kvalifitseerumislävendile (hinne „good“ (3) või „appropriate“ (1)) ka kõigis valdkondades ja granditüüpides hinnetepõhiste punktisummade kvaliteedilävendid.

Kvaliteedilävendite määratlemise metoodika lühiselgitus

- **Kvaliteedilävend** määratletakse iga pingerea tarbeks ehk igas Frascati peavaldkonnas igale granditüübile eraldi, kuivõrd varasemate analüüside tulemusel erinevad hindamistavad valdkonniti ja granditüübiti.
- Valdkondlike ja granditüüpide hindamistavade väljaselgitamiseks tehti esmalt analüüs, millesse hõlmati PUT2013 kuni PUT2020 voorude stardi-, rühmagrandi ja otsingutoetuse taotlustele ning PUT2017¹ kuni PUT2020 järeldoktorigranditaotlustele lõpphinnangus antud hinded. Hinnete jaotuse võrdlemisel püüti arvestada kõiki taotlusvooruti esinenud erinevusi hindamispõhimõtetes. Igas teadusvaldkonnas analüüsiti taotluste hinnete jaotust granditüübiti ning hindamiskriteeriumide lõikes. Analüüsis seati potentsiaalne kvaliteedilävend igale kriteeriumile 9-palli süsteemis ning arvestati, et voorude keskmisena oleks selle lävendi ületanud umbes 30-50% taotlustest. Arvestati, et kvaliteedilävendit ei ületa tõenäoliselt kõik taotlused, ent et see poleks ka maksimumilähedane. Selliselt kaalutletud kriteeriumide lävendite põhjal arvutati välja kvaliteedilävend taotlusele antud lõpphinnangu koondpunktisummana.

Tabel 1. Kvaliteedilävendid punktisummadena valdkondade ja granditüüpide lõikes

Granditüüp	Max.	LO	TE	AR	PÕ	SO	HU
PUTJD	27	24,1	22,7	22,2	22,2	21,7	23,2
PSG	22	18,6	17,7	17,2	16,7	18,2	18,6
PRG	26	22,7	21,4	21,8	21,7	21,4	23,2

Olulisemad muudatused järeldoktorigrandi tingimustes ja korras

- Tulenevalt taotlejate ja teadusadministraatorite tagasisidest muudeti juhendis taotlejaks kvalifitseerumise kriteeriumit – edaspidi peab taotleja omandanud teaduskraadi mitte varem kui viis aastat enne taotlemise aasta 1. jaanuari (varasemalt oli see enne taotlemise tähtaega).
- Tulenevalt taotlejate ja teadusadministraatorite tagasisidest ning hindamiskooskogu 31.10-01.11.2019 koosoleku arutelust lisati juhendisse erand, et põhjendatud juhtudel ja hindamiskooskogu kooskõlastusel võib järeldoktori projekti täita kuni 50 protsendi ulatuses Eestis. Sellega seoses on juhendis täpsustatud, et juhul, kui taotletakse vastavat erandit, siis peavad ajakavas olema näidatud Eestis töötamise periood ja tegevused.
- Taotlejate tagasiside põhjal lisati juhendisse võimalus põhjendatud juhul taotleda järeldoktori juhendaja vahetamist.
- Taotlejate ja teadusadministraatorite tagasisidest lähtuvalt lisati juhendisse võimalus erandkorras põhjendatud juhtudel granditüübi hilisemaks alustamiseks kui rahastamisotsuses

¹ PUT2013 voorus järeldoktoritoetust välja ei antud ning PUT2014 kuni PUT2016 vooru järeldoktoritoetuse taotluste hindamine toimus ETIS 1-s, mistõttu andmete saamine oleks nõudnud rohkem aega, kui antud analüüsi valmimiseks oli ette nähtud, järeldoktorigrandi taotluste hindeid on seetõttu analüüsitud alates PUT2017 voorust.

määratud kuupäev, sh hiljem kui taotlusvoorule järgneva aasta 1. juuli. Sellisel juhul projekti lõpptähtaeg enam ei pikene.

Olulisim muudatus rühmagrandi tingimustes ja korras

- Tulenevalt erinevate osapoolt soovist vähendada taotluste arvu ja uurimisrühmade nn pungumist lisati rühmagrandi taotlemise juhendisse piirang, et rühmagranti ei saa taotleda isik, kes osaleb põhitäitjana stardi-, otsingu- või rühmagrandi projektis, mis kestab taotlemise aastale järgeval aastal. Küll aga võib põhitäitja taotleda stardi- või järeldoktorigranti.

Olulisemad muudatused granditaotluste eelarve koostamise juhendis

- Tulenevalt erinevate osapoolte tagasisidest eemaldati eelarvejuhendist kaks segadust tekitavat lauset. Esiteks eemaldati alapunktist 1.5. erinevate granditüüpide arvestuslike töötasude kohta käiv selgitus, sest seda pidasid nii taotlejad kui hindajad ekslikult teadusagentuuri poolt ette määratud isikkooseisu suuruseks. Samuti eemaldati alapunkt arvestuslike otseste kulude jaotus kohta, sest personalikulude ja teadustöö kulude 60-40 suhe ei ole fikseeritud ja võib uurimistöö iseloomu tõttu erinevates taotlustes kardinaalselt erineda.
- Kuna arendusgrandi taotlusvooru 2020. a ei toimu, on eelarvejuhendist eemaldatud arendusgrandi kohta käiv punkt.